

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Географічний факультет
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО ФАХУ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ ГЕОГРАФІЯ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	106 Географія
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ до фаху (за спеціальністю «Географія»)»
для здобувачів вищої освіти галузі знань 10 «Природничі науки» спеціальності 106 «Географія»
освітньої програми **Географія**

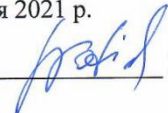
Розробники: Бобок І.С., ст. викл. кафедри фізичної географії та раціонального
природокористування

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
фізичної географії та раціонального природокористування
протокол № 11 від «25» червня 2021 р.

Завідувач кафедри Поп С.С.

Схвалено методичною комісією географічного факультету

протокол № 8 від «29» червня 2021 р.

Голова методичної комісії Потіш Л.А.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 105	2	2
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студентів – 3	3	3
	Лекції:	
	32	8
	Практичні (семінарські):	
	12	4
Вид підсумкового контролю: усний	Лабораторні:	
	не передбачені	
Форма підсумкового контролю: залік	Самостійна робота:	
	61	93

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Вступ до фаху за спеціальністю «**Географія**»» формування системи знань про об'єкт і предмет сучасної географічної науки, її структури й найважливіші наукові засади, основні етапи розвитку та місце у формуванні наукової картини світу.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 6. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Навички здійснення безпечної діяльності.

Фахові компетентності:

ФК 2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.

ФК 3. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах.

ФК 4. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтної оболонки.

ФК 5. Здатність аналізувати склад і будову геосфер (відповідно до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

ФК 6. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.

ФК 7. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.

ФК 8. Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати.

ФК 9. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.

ФК 11. Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Вступ до фаху за спеціальністю «**Географія**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 2.2 Загальне землезнавство

ОК 2.14 Основи екології

ОК 2.4 Геологія загальна та історична

ОК 2.8 Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів

ОК 2.23 Рекреаційна географія

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми **Географія**, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.	ПРН 1
Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.	ПРН 2
Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.	ПРН 5
Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук.	ПРН 6
Застосовувати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер.	ПРН 8
Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні.	ПРН 10
Дотримуватися морально-етичних аспектів дослідження, чесності, професійного кодексу поведінки	ПРН 11

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Вступ до фаху (за спеціальністю «Географія»)»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати вимоги державного стандарту підготовки бакалаврів зі спеціальності; об'єкта і предмета вивчення сучасної географії, структури системи географічних наук, місця географії в системі наук; історії розвитку географії як науки, та історії розвитку географічної думки; методів географічних досліджень; внесок видатних географів у розвиток науки	ПРН 1
Знати види діяльності фахівця-географа	ПРН 2
Вміти складати анотації та реферати з історії й методології географії; виконувати бібліографічне описання літератури й джерел; користуватися методичним апаратом підручників і навчальних посібників; організувати власну самостійну й індивідуальну роботу з географії; усвідомлено засвоювати географічну наукову картину світу.	ПРН 5
Вміти використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузях географічних наук.	ПРН 6
Знати і вміти застосовувати методи географічних досліджень	ПРН 8
Організувати власну самостійну й індивідуальну роботу з географії з дотриманням морально-етичних аспектів дослідження, чесності, професійного кодексу поведінки; усвідомлено засвоювати географічну наукову картину світу. Володіти основними формами самостійної науково-дослідницької роботи з обраної спеціальності, керуватися принципами збалансованого розвитку.	ПРН 10, 11

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Методи навчання: словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія), практичні (семінарське заняття, практична робота), наочні (ілюстрації, демонстрації).

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: заліки; стандартизовані тести; презентації; командні проекти; виступи на наукових заходах.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, письмове чи комп'ютерне тематичне тестування, виступи на семінарських заняттях.

Форма модульного контролю: комп'ютерне тестування, письмова робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	бали за активність та ініціативу	30	100
8	8	8	8	8	8	8	8	6		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	бали за активність та ініціативу	30	100
8	8	8	8	8	8	8	8	6		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	35	6	35
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні / Письмове тестування при тематичному оцінюванні	2	20	2	20
Презентація	1	10	1	10
Виступ з доповіддю	1	5	1	5
Модульна контрольна робота	1	30	1	30
Разом	11	100	11	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота складається з 30 тестових завдань. Кожне завдання оцінюється в 1 бал, відповідно, - студент отримує сумарну кількість балів за вірні відповіді.

До написання модульної контрольної роботи немає обмежень щодо допуску. Перескладання модульної контрольної роботи здійснюється одноразово, але не пізніше дати написання наступної модульної контрольної роботи.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий контроль для студентів, які набрали більше 60 балів – це остаточна оцінка, яка складається з усіх балів, отриманих під час поточного й модульного видів контролю. Для студентів, які набрали менше 60 балів за цими видами контролю передбачається додаткове, – усне – опитування за переліком завдань.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		<i>для заліку</i>
90 – 100	A	зараховано
83-89	B	
75-82	C	

68-74	D	
60-67	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. “Основи теорії географії як науки”

Тема 1. Вступ до спеціальності «Географія». Навчальний план бакалавра географії. Освітньо-кваліфікаційна характеристика підготовки бакалавра спеціальності 106 Географія. Навчальний план підготовки бакалавра зі спеціальності в Ужгородському національному університеті імені В.Г. Міжнародна хартія географічної освіти. Основні форми навчальної діяльності студентів-географів.

Тема 2. Особливості вивчення географічних дисциплін та навчального курсу “Вступ до фаху за спеціальністю «»” за кредитно-модульною системою навчання. Завдання вивчення географії у вузі. Суть географічного мислення. Особистісні якості географа-науковця. Джерела географічної інформації і методика роботи з ними.

Тема 3. Структура системи географічних наук. Об'єкт і предмет вивчення сучасної географії. Місце географії в системі наук. Місце географічної картини світу в загальнонауковій картині світу. Структура системи географічних наук, їх зв'язок з іншими науками (природничими і суспільними).

Тема 4. Коротка історія розвитку географії. Етапи в історії розвитку географічних знань. Сучасний стан розвитку географії як науки в Україні та світі.

Тема 5. Наукові передумови виникнення географічної науки в світі. Фундаментальні основи розвитку природничої географії. Наукові здобутки дослідників. Питання походження Землі та її кулястості. Напрямки географічних знань. Неомобілізм. Нептунізм / плутонізм. Основи сучасної фізичної географії.

Тема 6. Наукове підґрунтя розвитку географічної науки в Україні. Природнича географія в Україні. Історичний зріз становлення природничо-географічних досліджень на теренах України.

Тема 7. Еволюція уявлень про об'єкт і предмет географії. Сутність географічної оболонки. Основні підходи до цілісності географічних знань. Структура географічних знань. Поняття про об'єкт географічної науки. Поняття про предмет географічної науки. Об'єкт і предмет географії в історичному зрізі.

Тема 8. Сучасні погляди на об'єкт і предмет природничої географії.

Об'єкт і предмет природничої географії. Сучасні підходи до визначення об'єкту природничої географії. Предмет сучасної природничої географії.

Змістовий модуль 2. “Природнича географія: історія становлення, методологія, сучасний стан”

Тема 9. Природнича географія з початку зародження до Нового часу. Наукові погляди Піфагора, Фалеса, Анаксимандра, Анаксимена, Емпедокла, Гіппократа, Аристотеля у розвиток античної науки, в тому числі – географії. Геоцентрична й геліоцентрична моделі світу. Геродот – засновник країнознавчого напрямку в географії. Ератосфен – «батько» географії, його внесок в розвиток науки. Внесок у розвиток географії вчених часу Стародавнього Риму (Страбона, Плінія Старшого, Клавдія Птолемея). Географія середньовіччя (середина V – кінець XV ст.). Географічні знання в середньовічній Європі, арабському Сході, Київській Русі.

Розвиток географічних уявлень епохи Відродження й початку Нового часу. Праці Н.Карпентера і Б.Варенія. Географія у XVIII – XIX століттях (Нового часу). Перші підручники з географії. Наукові гіпотези про виникнення Землі й Сонячної системи (Г.Лейбніц, М.Ломоносов, Е.Кант). Природознавчі й географічні погляди Е.Канта.

Тема 10. Виділення географії в самостійну галузь знань у кінці XVIII століття. Фундатори німецької географічної школи – Александр Гумбольдт і Карл Ріттер, їх основні праці, спільні риси й відмінності наукових поглядів. Передумови „розповзання” (диференціації) єдиної географії в середині XIX століття: швидкий розвиток капіталізму і матеріальних потреб суспільства, вплив філософії позитивізму, розвиток методології природознавства. Розвиток галузевих фізико-географічних наук під вплив фізики. Зародження економічної географії (її поступове відділення від статистики). Розкол географів на прибічників «унітарної» та «дуалістичної» географії. Створення географічних товариств у різних країнах.

Тема 11. Розвиток географії за кордоном (з кінця XIX ст. – впродовж XX ст.). Ф. Ратцель – основоположник геополітики, А. Геттнер – засновник хорологічного напрямку, Р.Хартшорн – провідник регіонального напрямку в географії, З.Пассарге – провідник ландшафтної географії. Представники французької географічної школи – Е.Реклю, П.Відаль де ла Бланш, їх праці й географічні погляди. Найпоширеніші напрямки зарубіжної географії – екології людини, математична географія, радикальна географія.

Тема 12. Формування наукових географічних шкіл в Російській імперії. Особливості кожної школи. Географічна школа Військової академії Генерального штабу. Наукова школа Російського Імператорського географічного товариства, її засновники і найбільш активні члени, основні результати їх досліджень (П.П.Семенов-Тань-Шанський, О.І.Воейков, П.А.Кропоткін, К.І.Арсеньєв та інші). Географічна школа Московського університету (Д.М.Анучин – фундатор школи; його праці й заслуги у розвитку географії). Географи – учні Д.М. Анучина. В.В.Докучаєв – засновник петербурзької комплексної конструктивно-географічної наукової школи, його заслуги в розвитку географії, основні праці. Географи – учні В.В. Докучаєва.

Внесок у розвиток географії П.І. Броунова, П.А.Тутковського, С.Л.Рудницького.

Тема 13. Радянська географія. Фізико-географічні школи: докучаєвська комплексна ландшафтознавчо-землезнавча (Л.С.Берг, А.А.Борзов, С.В.Калесник, А.Г.Ісаченко), геохімічна й ґрунтознавча (В.І.Вернадський, Б.Б.Полинов, А.І.Перельман, М.А.Глазовська), біогеоценологічна (Г.Ф.Морозов, В.М.Сукачов, А.Г.Воронов), океанологічна (Ю.М.Шокальський та інші), геоморфологічна й палеогеографічна (К.К.Марков, І.П.Герасимов, Ю.О.Мещеряков), геофізичних методів у географії (А.О.Григор'єв), антропогенного ландшафтознавства (Ф.М.Мільков), історичної географії (В.К.Яцунський, Л.М.Гумільов, В.С.Жекулін). Радянська економіко-географічна школа (М.М. Баранський, М.М. Колосовський, Ю.Г.Саушкін, В.М.Четиркін, Б.С.Хорєв, Е.Б.Алаєв та інші).

Тема 14. Географія в незалежній Україні. Практичне значення географічних знань. Міжнародне співробітництво в організації географічних досліджень. Сучасні тенденції у розвитку географії: традиційні (комплексний географічний, хорологічний, антропоцентричний підходи), нові (екологічний, конструктивно-географічний підходи).

Тема 15. Методологія географічних досліджень. Методологія як процес отримання нового знання. Рівні методологічного знання. Метод, як певна послідовність дій, прийомів і операцій, виконання яких необхідно для досягнення раніше поставленої мети.

Тема 16. Групування методів сучасних географічних досліджень. Групи методів географічних досліджень, які застосовують для збирання первинної інформації про певну територію чи явище (польові, стаціонарні, дистанційні). Загальнонаукові методи дослідження: аналіз і синтез, індукція і дедукція, абстрагування, узагальнення, моделювання, ідеалізація, систематизація. Групи методів обробки вже накопиченої географічної інформації.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин: 105	
	Форма навчання: <i>денна</i>	
	Р	О

у тому числі

		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
3-й семестр						
Модуль 1. “Основи теорії географії як науки”						
Тема 1. Вступ до спеціальності «Географія»	4	2	2	-	-	2
Тема 2. Особливості вивчення географічних дисциплін та навчального курсу ”Вступ до спеціальності”	7	2		-	-	4
Тема 3. Структура системи географічних наук	5	2		-	-	2
Тема 4. Коротка історія розвитку географії	6	2	2	-	-	4
Тема 5. Наукові передумови виникнення географічної науки в світі	7	2		-	-	4
Тема 6. Наукове підґрунтя розвитку географічної науки в Україні	7	2		-	-	4
Тема 7. Еволюція уявлень про об’єкт і предмет географії	8	2	1	-	-	5
Тема 8. Сучасні погляди на об’єкт і предмет природничої географії	7	2		-	-	4
Модульна контрольна робота			1	-	-	
Разом за модуль	51	16	6	-	-	30
Модуль 2. “Природнича географія: історія становлення, методологія, сучасний стан”						
Тема 9. Природнича географія з початку зародження до Нового часу	6	2	2	-	-	3
Тема 10. Виділення географії в самостійну галузь знань у кінці XVIII століття	5	2		-	-	3
Тема 11. Розвиток географії за кордоном (з кінця XIX ст. – впродовж XX ст.)	6	2		-	-	3
Тема 12. Формування наукових географічних шкіл в Російській імперії	6	2	2	-	-	3
Тема 13. Радянська географія	6	2		-	-	3
Тема 14. Географія в незалежній Україні. Практичне значення географічних знань	8	2		-	-	5
Тема 15. Методологія географічних досліджень	8	2	1	-	-	5
Тема 16. Групування методів сучасних географічних досліджень	8	2		-	-	5
Модульна контрольна робота	1		1	-	-	-
Разом за модуль	54	16	6	-	-	31
Разом за семестр	105	32	12	-	-	61

заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин: 105	
	Форма навчання: заочна	
	Р	О

у тому числі

		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
3-й семестр						
Модуль 1. “Основи теорії географії як науки”						
Тема 1. Вступ до спеціальності «Географія»	6	1	2	-	-	5
Тема 2. Особливості вивчення географічних дисциплін та навчального курсу ”Вступ до спеціальності”	7	-		-	-	5
Тема 3. Структура системи географічних наук	5	-		-	-	5
Тема 4. Коротка історія розвитку географії	5	-		-	-	5
Тема 5. Наукові передумови виникнення географічної науки в світі	7	1		-	-	6
Тема 6. Наукове підґрунтя розвитку географічної науки в Україні	7	1		-	-	6
Тема 7. Еволюція уявлень про об’єкт і предмет географії	6	-		-	-	6
Тема 8. Сучасні погляди на об’єкт і предмет природничої географії	7	1		-	-	6
Тема 9. Природнича географія з початку зародження до Нового часу	7	-	2	-	-	6
Тема 10. Виділення географії в самостійну галузь знань у кінці XVIII століття	7	1		-	-	6
Тема 11. Розвиток географії за кордоном (з кінця XIX ст. – впродовж XX ст.)	6	-		-	-	6
Тема 12. Формування наукових географічних шкіл в Російській імперії	6	-		-	-	6
Тема 13. Радянська географія	7	1		-	-	6
Тема 14. Географія в незалежній Україні. Практичне значення географічних знань	8	1		-	-	6
Тема 15. Методологія географічних досліджень	7	1		-	-	6
Тема 16. Групування методів сучасних географічних досліджень	5	-		-	-	5
Разом за семестр	105	8	4	-	-	93

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Географічні знання давніх культурних народів	2	
2	Виникнення і розвиток природничої географії у світі	2	
3	Розвиток української географічної науки	2	
4	Суть сучасної географії в уявленні представників різних наукових шкіл		2
5	Сучасні напрямки природничо-географічних досліджень	2	
6	Центри розвитку природничо-географічної науки в Україні		2
Разом		8	4

6.4. Самостійна робота

з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Вступ до спеціальності «Географія»	2	5
2	Тема 2. Особливості вивчення географічних дисциплін та навчального курсу "Вступ до спеціальності"	4	5
3	Тема 3. Структура системи географічних наук	2	5
4	Тема 4. Коротка історія розвитку географії	4	6
5	Тема 5. Наукові передумови виникнення географічної науки в світі	4	6
6	Тема 6. Наукове підґрунтя розвитку географічної науки в Україні	4	6
7	Тема 7. Еволюція уявлень про об'єкт і предмет географії	5	6
8	Тема 8. Сучасні погляди на об'єкт і предмет природничої географії	4	6
9	Тема 9. Природнича географія з початку зародження до Нового часу	3	6
10	Тема 10. Виділення географії в самостійну галузь знань у кінці XVIII століття	3	6
11	Тема 11. Розвиток географії за кордоном (з кінця XIX ст. – впродовж XX ст.)	3	6
12	Тема 12. Формування наукових географічних шкіл в Російській імперії	3	6
13	Тема 13. Радянська географія	3	6
14	Тема 14. Географія в незалежній Україні. Практичне значення географічних знань	5	6
15	Тема 15. Методологія географічних досліджень	5	6
16	Тема 16. Групування методів сучасних географічних досліджень	5	6
	Всього	61	93

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічне забезпечення: мультимедійний проектор, персональні комп'ютери, планшети. Інформаційні технології та засоби онлайн навчання: прикладні програми (MS Office 2010, MS Windows XP), система електронного навчання Moodle <https://e-learn.uzhnu.edu.ua>, електронна пошта на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ; електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ» <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui>, сайт УжНУ <https://www.uzhnu.edu.ua>, інформаційні ресурси в мережі Інтернет.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Булава Л.М. Вступ до географії: Навчальний посібник. – Полтава: ПДПУ імені В.Г.Короленка, 2010. – 32 с.
2. Гришанков Г.Е. Введение в физическую географию. Предмет и метод. – К., 2001. – 249с.
3. Жекулин В.С. Введение в географию. – Л.: ЛГУ, 1989. – 272 с.

Допоміжна література

1. Жупанський Я.І. Історія географії в Україні. – Львів: ЛНУ, 1997.

2. Исаченко А.Г. Теория и методология географической науки. – М.:Academia, 2004. – 400 с.
3. Максаковский В.П. Географическая культура. – М.: Владос, 1998. – 416 с.
4. Маринич О.М. Структура географічної науки та її сучасний стан в Україні // УГЖ. – 1993. № 1.
5. Методичні рекомендації щодо написання курсових і дипломних робіт з циклу географічних дисциплін / Укладач Л.М.Булава. – Полтава: ПДПУ, 2002. – 28 с.
6. Міжнародна хартія географічної освіти//Географія та основи економіки в школі. – 2000. – № 2. – С. 3 - 12.
7. Олещенко В. Географічна наука на межі століть//Красзнавство. Географія. Туризм. 2000. - №16. С. 8-11
8. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії. - Одеса: Астропринт, 2001. - 540 с.
9. Шищенко П. Г. Концепція стандарту вищої базової географічної освіти: Монографія / П. Г. Шищенко, Я. Б. Олійник, О. Ю. Дмитрук. – Київ: Тандем, 2000. – 588 с.

Інформаційні ресурси

- 1) Географический справочник. Режим доступа: <http://geo.historic.ru>
- 2) Географічний портал. - <http://geosite.com.ua/index/0-66>
- 3) Географія. Режим доступа - <http://www.geograf.com.ua>
- 4) Інформаційний портал Географія. Режим доступа - <https://sites.google.com/site/osvitnires/osvita/navcalni-pred/geografia>
- 5) Краткая географическая энциклопедия. Режим доступа - <http://geoman.ru/geography/info/index.shtml>
- 6) Национальное географическое общество. Режим доступа: <http://www.rusngo.ru/news/index.shtml>
- 7) Проект WGEO - всемирная география. Режим доступа: <http://www.wgeo.ra>